

EUROPA SI NEAMUL ROMANESC

Decembrie 1974 - Anul III, Nr. 35

FOAIA MISCARII ROMÂNE PENTRU UNITATEA EUROPEI

Noi perspective pentru

UNITATEA OCCIDENTULUI

La 18-19 iunie a.c., la Ottawa, miniștrii de externe ai celor 15 state membre ale *Pactului Atlanticului de Nord*, au reușit să se pună de acord asupra a două propuneri contrastante, una franceză și alta americană. Procesul consultărilor interatlantice, pe care Parisul îl dorea limitat la chestiuni militar-strategice atlantice, americanii voiau să-l extindă și la probleme politico-economice și aceasta și în alte zone ale globului, în afara celei atlantice. S-a ajuns la un compromis cu destulă ușurință, francezii acceptând teza americană cu adăugarea unei clauze: „...acordul nu constituie un angajament juridic...“.

Comentînd la timpul său, acest acord, afirmam că „a fost evidentă o mutație în atmosfera tratativilor“ și totodată ne exprimam speranța că e vorba de „o mutație de fond în raporturile euro-americane“.

Nu a trecut mult și s-a văzut că Occidentul este încă dezunit. Mutația de care vorbeam în iunie nu mai dănuia în decembrie. Protagonistii erau aceeași. Dezacordul inițiat în februarie la Washington, pe tema energetică, s-a agravat odată cu propunerea președintelui francez, Valery Giscard d'Estaing (24 oct.) de a fi convocată o conferință tripartită (țările arabe producătoare de petrol, țările consumatoare industrializate și cele în curs de dezvoltare) care să dezbată problema petrolului și reciclarea petrodolarilor. Evoluția evenimentelor conducea din nou spre o ruptură. Cele opt țări europene, membre ale Agenției internaționale pentru energie, solidare cu Statele Unite ale Americii, între care Germania Fede-

rală în primul rînd, erau hotărîte - în principiu - să meargă înainte cu sau fără Franța.

În acest context a apărut propunerea președintelui francez de a se convoca o conferință la nivel înalt, în decembrie la Paris. De teama unei rupturi ireparabile întracomunitare cauzată de confruntarea franco-americană, majoritatea membrilor CEE ar fi preferat anularea întîlnirii de la Paris. Miniștrii de externe europeni au și luat o hotărîre de principiu în sensul că acest gen de întîlniri (la nivelul cel mai înalt) nu numai că este inefficient, dar poate fi chiar periculos prin deziluziile ce le poate genera. Conferința însă, pînă la urmă a fost acceptată și i s-a stabilit o ordine de zi destul de simplificată.

Cu acest amalgam de „umbre și speranțe“ a avut loc întîlnirea la nivel înalt între cei 9 la Paris (9-10 dec.) și cea franco-americană la nivel prezidențial din insulele Antile (15-16 decembrie).

Ce s-a realizat la Paris?

1. *Probleme instituționale.* Pentru rezolvarea tuturor problemelor comunitare ca și pentru aprofundarea cooperării politice, șefii de guverne, însoțiți de miniștrii lor de externe, se vor reuni cel puțin de trei ori pe an într-un așa numit „Consiliu european“. Primul ministru belgian Tindemans, a primit sarcina să prezinte, pînă la sfîrșitul lui 1975, un raport de sinteză asupra progreselor uniunii politice europene. Deciziile în cadrul actualului consiliu ministerial, cu activitate continuă, vor fi luate fără uzarea dreptului de veto. Un grup de lucru

va studia problema unificării *pașapoartelor*. Adunarea deputaților de la Strasbourg va prezenta pînă în 1976 propuneri pentru un *parlament european* ales prin *sufragiu universal direct*, care să aibă loc în 1978.

2. În problema *inflației și recesiunii* s-a decis ca membrii cu bilanț excedentar să stimuleze cererea internă și să mențină ocupația la un înalt nivel, aceasta pentru a permite țărilor cu balanță deficitară să-și poată mări producția și ameliora conturile externe.

3. De la 1 ianuarie 1975 va intra în vigoare *Fondul european de dezvoltare regională*, destinat să corecteze dezechilibrele economice din sînul Comunității. Din acest fond vor fi ajutate țările deficitare - în ordine descrescîndă: Italia va primi 40%, Anglia 28%, Franța 15% Germania 6,4%, Irlanda 6% iar restul în jur de 1%. Contribuția maximă la acest fond va cădea din nou asupra țărilor mai bogate ale CEE.

4. Cît privește problema *energetică* s-a aprobat o propunere germană care „învită instituțiile comunitare să elaboreze și să aplice, cît mai curînd posibil o politică energetică comună”. S-a evitat încercarea de a cădea de acord pe tema cooperării cu țările producătoare de petrol. Cancelarul german Schmidt a profitat de ocazia recente sale vizite la Washington și a reușit - se pare - să netezească drumul, găsind cu președintele Ford o soluție care s-a dovedit acceptabilă președintelui Giscard d'Estaing, la Martinica.

5. Punctele de vedere s-au apropiat substanțial și asupra nodului *colaborării cu Anglia*. Apartenența Angliei la Europa a fost socotită indispensabilă atît pentru Europa, cît și pentru Marea Britanie dar și pentru întregul Occident, așa cum s-a exprimat secretarul de stat american H. Kissinger, în mai multe ocazii. Netezirea drumului Angliei spre apartenența sa la Europa, a putut fi realizată datorită înaltului spirit de conciliere arătat de toți colegii Angliei, dar în primul rînd de Franța.

Dar la Martinica?

În studierea căilor de rezolvare a dificultăților *economice* ce frămîntă guvernele de pe ambele maluri ale Atlanticului, președintele

Ford a acceptat solicitarea colegului francez - din însărcinarea conferinței de la Paris - pentru o politică economică conjuncturală concordantă cu cea europeană. În mod favorabil a fost rezolvat la Port de France și un vechi litigiu euro-american în *problema aurului*, președintele Ford făcînd concesii față de teza Franței. Cel mai însemnat pas înainte însă, a fost soluționarea crizei interoccidentale privitor la modalitatea de a aborda și rezolva *problema energetică*. Franța a admis necesitatea ca țările industrializate consumatoare de petrol să armonizeze acțiunile lor înainte de a purta tratative cu țările producătoare (OPEC) iar USA a acceptat ideea unor tratative între consumatorii industrializați și producătorii arabi.

Făcînd o analiză a evoluției raporturilor din sînul Europei și ale celor dintre aceasta și USA, în funcție de întîlnirile de la Paris și Martinica, înclinăm să credem și să reafirmăm ca și în iunie, după acordul de la Ottawa: „se pare că au intrat în acțiune forțe *moderatoare*, pe ambele maluri ale Atlanticului”.

Europenii au ajuns la concluzia că drumul spre realizarea marelui uniri este în strînsă colaborare, în interdependență și chiar cu sprijinul concret al Statelor Unite iar noii politicieni americani, ce vorbesc mult de interdependență înțeleg să o aplice - zi cu zi - în ambele sensuri. Numai astfel Occidentul își va putea juca adevăratul său rol în actuala conjunctură internațională. Kenry Kissinger are nevoie de sprijin coerent din partea Europei, inclusiv din partea guvernului francez, în munca grea ce o desfășoară pentru aducerea păcii în Orientul Apropiat, care este vitală și pentru ea. Vom avea în curînd confruntarea cu Rusia la Conferința pentru Cooperare și Securitate în Europa, cu această ocazie Europa are nevoie de sprijinul total al Americii și numai astfel Occidentul își va putea apăra propriile interese dar și pe cele ale țărilor aflate sub dominație sovietică. Am luat doar două exemple din multiplele probleme ce așteaptă rezolvare cu contribuție occidentală, înțeles ca un *tot unitar*.

In cadrul CEE și față de USA,

FRANTA MAI CONCILIANȚA

A trecut mai puțin de un an de la faimoasa și regretabilă manifestare „separatistă” demonstrată de guvernul francez, la Washington, cu ocazia dezbaterii propunerii americane, prima tentativă de ansamblu de a găsi o soluție nefastei crize energetice declanșată de lumea arabă (11.II.1974).

Era de fapt cea mai gravă criză intraoceanică de la veto-ul francez de acum 21 de ani contra ratificării tratatului Comunității Europene a Apărării (CED).

Încă înainte de cea de a șaptea reuniune la nivel înalt a celor nouă desfășurată la Paris la 9-10 decembrie a.c., președintele Franței Valéry Giscard d'Estaing a manifestat dorința unei mai strânse colaborări în sînul Comunității, dar mai ales a demonstrat voința de a evita motive de fricțiune cu Statele Unite și de a face să se uite turmentatul capitol gaullist în politica față de America.

La Paris, cel mai evident succes realizat a constat tocmai în concesiunile făcute de Franța. Aceasta a acceptat, în cadrul *Fondului regional de dezvoltare* de a primi o cotă mult mai mică decît Marea Britanie. Adeziunea franceză la propunerea mediată de leaderului italian A. Moro, a permis depășirea spinoasei probleme a contribuției *britanice la bilanțul comunitar*. Formula folosită de Giscard d'Estaing pentru a indica rezultatul pozitiv al întîlnirii de la Paris, este însă cea mai revelatoare: „Pe tema energetică am convenit a nu cădea de acord deocamdată, deoarece e vorba de o problemă mondială”, ea indicînd o schimbare de climă în dezacordul energetic. Succesul cooperării realizat la Paris a fost apoi confirmat la Martinica, cu o săptămîină mai tîrziu.

Întîlnirea Giscard-Ford a fost așteptată cu nerăbdare. Dînd dovadă de un sincer spirit conciliant, cei doi președinți au convenit ca propunerea franceză a *întîlnirii tripartite* (producători de petrol, consumatori industrializați și consumatori subdezvoltați) să aibă loc *după* o prealabilă acordare între *consumatorii industrializați*. Fiecare din cele două propuneri rămînd valabilă - lucru care pînă atunci fusese respins - este cert că cedarea s-a făcut în domeniul aplicării lor în practică.

„Compromisul de la Martinica” a fost primit cu o deosebită satisfacție de opinia publică occidentală. Pentru mulți observatori, cel mai mare succes al întîlnirii a constat în revenirea Franței la „cooperare”. Pe lîngă aspectul politic, toată lumea este de acord să aprecieze marele succes *psihologic*. Semnificația imediată a acordului relevată de toți corespondenții, constă în demonstrarea clară și deliberată a voinței comune a Franței ca și a Statelor Unite de a pune capăt tensiunilor existente între ele în trecut și de a trece la restabilirea „*unității occidentale*”. Acest consens a fost rezultatul bunelor intenții ale părților, dar trebuie menționat și rolul jucat de criza economică mondială: Persistența tensiunilor în sînul Comunității Atlantice, constituie astăzi un lux pe care nici una din țările aliate nu și-l poate permite, fiind incompatibile cu exigențele economice ale fiecăreia din ele. La Martinica au fost împăcate teze divergente fără ca părțile să fi renunțat deschis la propriile principii. Modul ingenios de a se realiza compromisul, fără învingători și învinși, a demonstrat încă o dată cît de impotantă este bunăvoința și încrederea reciprocă în cadrul unor tratative dificile, între aliați loiali.

EUROPA CULTURALA

LIMBA EUROPEI UNITE

Drumul spre unificarea Europei, început cu deosebit elan dar concretizat doar în câteva sectoare economice, a devenit foarte anevoios. Nori negri s-au acumulat la orizontul economic mondial dar mai ales deasupra Europei. În această conjunctură, factorii dezagreganți au crescut. Europa Comunitară are astăzi nevoie mai mult ca oricând de elemente stabilizatoare, de instrumente de coeziune durabile.

Unificarea culturală, unificarea lingvistică.

O Europă ce tinde cu ardoare spre unificarea economică, politică și militară simte tot mai mult nevoia unui adecvat efort de apropiere culturală. Este adevărat că de un număr de ani se încearcă unificarea sistemelor educaționale. Se lucrează în vederea elaborării unei istorii a Europei care să șteargă noțiunile șovine dobândite din cărțile naționale și naționaliste dar mai ales pentru crearea unui filon de legătură în domeniul lingvistic. Se cer însă multiple eforturi. Cu peste 52 milioane de elevi și studenți, ce reprezintă 1/5 din locuitorii țărilor aparținente la CEE, școala constituie astăzi un „potențial indispensabil” pentru îndeplinirea grandiosului program. Cu alte cuvinte, unificarea învățământului, realizată fără distrugerea tezaurului cultural național, apare ca o condiție necesară pentru progresul integrării politice. Dar pentru a atinge un asemenea obiectiv trebuie depășite, între numeroasele obstacole și „turnul Babel” al limbilor.

Numeroși europeniști de înalt prestigiu, în cadrul unor numeroase organisme integraționiste europene au cerut ca, paralel cu munca de apropiere politico-economică, să se abordeze și problema integrării lingvistice, în cadrul unui vast program de creare a unei *Comunități Culturale Europene*.

Ce căi și metode au fost sugerate? In

ce direcții acționează specialiștii?

O limbă neutră.

Cît privește realizarea practică însă, tema se lovește de o serie de dificultăți. Și nu este surprinzător să regăsim și aici aceleași egoisme sau resentimente naționale sau regionale. Doi parlamentari olandezi, Patyn și Van der Hek, au propus Comisiei Pieții Comune, printr-o scrisoare, introducerea limbii latine ca limbă oficială a Comunității. Ca argumentare ei spun: „dacă se dorește ca engleza sau mai exact engleza americană să nu se impună și să nu se contribuie astfel la întărirea *dependenței europene*”. Pentru considerațiuni similare a mai fost propusă și limba *esperanto*. Adoptarea unei limbi neutre nu a obținut un consens din partea specialiștilor, aceștia orientându-se în alte direcții.

O limbă nouă.

Idei îndrăznețe au condus la încercarea de a crea o limbă rezultată din fuziunea (integrarea) actualelor limbi și care să conțină caracteristici noi dar fundamentate pe vechile limbi europene.

În anul 1967 a luat ființă lângă Roma (Frascati) un *Centru de Integrare lingvistică euratlantică*, condus de E. Argentieri, care desfășoară o meritorie și asiduă activitate. În Spania, la Zaragoza, o campanie condusă de Antonio Ara Blesa, luptă pentru reforma sistemului lingvistic spaniol actual. Aceștia, și ei nu sunt singurii, își bazează efortul pe simplificarea conjugării *verbului* (în spaniolă există 12 clase de verbe neregulate) folosindu-l numai la *infinitiv* (acțiune deja în uz în multe limbi, cum este japoneza și în mai mică măsură engleza). Odată realizată *limba infinitivă*, care constituie cheia psihologică a proble-

mei, autorii vor trece - conform unui program complex și concret - și la alte simplificări.

Menționăm și teoria susținută de *Dante Antoniani*, care afirmă că: „Limba Europei va fi rezultatul unui continuu, spontan și lent proces de integrare - efectiv deja în curs de desfășurare - de *fuziune* a diverselor limbi în una singură”. Osatura viitoare a limbii europene este constituită de elementul *greco-latin*. Pe acest viguros trunchi se va injecta contribuția fiecărei alte limbi. Acest proces, *Antoniani*, afirmă că necesită câteva generații, ceea ce îl face, practic depășit, deoarece Europa viitoare generații va fi de mult o realitate, inclusiv cu o limbă comună.

Uni sau plurilingvism.

Marele europeist *Edgar Faure*, Președinte al Adunării Naționale Franceze, într-un mesaj adresat congresului cu tema „Pentru o Universitate Europeană” de la Palma de Mallorca (iunie 1973), spunea: „In Evul Mediu au existat Universități Europene, cu studenți din toate colțurile vechiului continent, cu un statut comunitar. Să nu uităm că cel mai prețios mass-media ce-i lega pe acei studenți de profesori - și de care noi astăzi suntem privați - era o limbă comună, limba latină. Vă rog să mă scuzați că vorbesc de o simplă redescoperire dar prima mass-media care se impune Europei Educative este posedarea unei limbii comune, suplă și ușoară”. După ce discută adoptarea limbii franceze sau engleze continuă astfel: „Iată-ne practic invitați să introducem în programele școlare ale țărilor membre ale Comunității învățarea uneia sau chiar a două limbi de mare circulație, în afara limbii materne. E o necesitate de care trebuie să fim perfect conștienți”.

Un important congres cu tema „Europa limbilor” s-a desfășurat în octombrie 1974 la Campione d'Italia sub egida „Associazione europea degli insegnanti (AEDE)”.

Din amplele și competente dezbateri s-au cristalizat *trei soluții*. O singură limbă (ex. engleza) ca limbă oficială a Europei, cu obligația ca toate programele școlare ale țărilor CEE să includă învățarea acestei limbi cel puțin din școala elementară. Soluția a fost considerată inaplicabilă. Nici o a doua soluție, o limbă neutră (latina, esperanto) nu ar permite conservarea tradițiilor culturale și eredităților istorice atât de diverse ale națiunilor componente. Congresul a propus o a treia soluție: *plurilingvismul*. Toate gradele de învățământ vor generaliza, pe lângă limba maternă, o a doua și chiar o a treia „limbă europeană”.

Organismele competente ale CEE, după lungi studii și dezbateri, ținând cont de considerente teoretice și practice și bazați pe argumente și contraargumente culese de la specialiști în domeniul lingvistic, au reușit a concretiza un plan comun de acțiune. Recent a fost elaborat de către o comisie de experți condusă de *Henry Janne*, profesor la Universitatea din Bruxelles, un program de *învățământ european*. În cadrul multiplelor aspecte abordate de acest proiect s-a ajuns la o soluție și asupra *problemei limbilor*. Din documentul CEE rezultă propunerea mai multor limbi. Limba principală a Comunității va fi *engleza*, care va asuma „rolul pe care latina îl avea în interiorul imperiului roman”. Al doilea loc îl va ocupa *franceza*. Ca a treia limbă, experții CEE au propus *chineză, rusa sau spaniola*.

Soluția plurilingvistă o socotim cea mai bună. Astăzi când se lucrează la tipărirea *pașapoartelor europene* (pentru cei 9) nu mai este de conceput a intra într-o țară străină fără a putea conversa cu interlocutorul gazdă în limba lui, în limba ta sau într-o limbă străină pentru amândoi. Școala românească a avut și are renumele de a fi înzestrat intelectualitatea sa cu posibilitatea de a face treabă de „ambasador” în orice colț al lumii. Un exemplu sunteți și dvs românii, cititorii acestor rânduri.

I. Vev.

EUROPA SI CENTENARUL LUI W. CHURCHILL

Nicolae Baci

Sărbătorirea a 100 de ani de la nașterea lui Winston Churchill, îmi lasă un gust amar.

Desigur politicianul englez era un om de geniu: talentul lui oratoric a devenit un style churchill-ian; talentul lui de scriitor a fost unanim recunoscut și apreciat; puterea lui de acțiune, amestecată cu o doză substanțială de spirit aventurier (vezi războiul cu Africa de Sud, când Boer-ii l-au luat prizonier, ori dezastrul de la Dardanele din 1915) a făcut din Churchill un personaj admirat și simpatic.

Marea Britanie îi datorează mult, poate chiar existența ei istorică. El a raliat poporul englez și a reușit să împiedice pe Hitler să zdrobească Anglia.

Dar a fost Churchill „omul profetic“, geniul politic cu un spirit de viziune la rădăcina talentului oratoric, ori de scriitor, și a spiritului lui de acțiune și aventură?

Acestea-mi erau gândurile, când, astă vară, în drum spre Edimburgh, m-am oprit să-i văd mormîntul. Un mormînt simplu, cu o placă de ciment, fără cruce, fără „monument“, înghesuit într-un cimitir de sat, printre ai lui, în familie. Winston era alături de mama sa ... cu numele de Balsan (o fi avînd ceva urme românești?) și de fiul său Randolph. Cimitirul, cu cîteva zeci de morminte numai, părea părăsit. O bisericuță în ruină, nici un copac, nici o floare și nici iarbă. Să fie oare un obicei britanic această abandonare a cimitirelor, pentru a sublinia umilința și reamestecul cu țărîna, ori mormîntul și cimitirul familiei Churchill era abandonat și de familie și de prieteni?

În tot cazul, continuîndu-mi drumul, mi-am continuat meditațiile. Om de geniu, da, incontestabil. Dar inconstant, pragmatic, capricios și mai ales cinic.

Mi-am adus aminte de acțiunea lui anti-bolșevică, din 1919, pe care presa britanică și chiar și biografia lui oficială (ultimul volum, continuat de Martîn Gilbert) o înfățișează ca pe o „viziune profetică a pericolului bolșevismului asupra omenirii“, care a eșuat lamentabil, din cauza lipsei de ajutor efectiv dat rușilor albi.

Mi-am adus aminte de epitetele de „asasin“, „tîlhar“, „barbar“, cu care-l onora pe Stalin.

Și m-am întrebat dacă W. Churchill a fost un „om mare“, ori numai un „politician“ pragmatic și cinic.

Am rămas indignat citind ziarul Sunday Telegraph, cu ocazia centenarului, ca și în biografia lui oficială, să văd că i se atribuie lui Churchill meritul răsturnării lui Bella Kuhn, în Ungaria în 1919. Eu știam că Budapesta a fost ocupată de un general român, din satul meu, de la Bran, Generalul Moșoiu, la 4 august 1919, în *contra și cu toată opunerea* „Consiliului Suprem Aliat“. „Viziunea profetică“ a lui Ionel Brătianu, și sîngele și curajul armatelor române au răsturnat pe Bella Kuhn, iar nu „viziunea profetică“ a lui Churchill și „armatele aliate“, cum se spune oficial.

A avut Churchill o „viziune profetică“ în acțiunile sale și a acționat în sensul acestor viziuni, ori a fost numai un om de acțiune, nestabil, inconsistent cu ideile, pragmatic și realist?

Se pretinde că el a alarmat lumea occidentală asupra pericolului bolșevic și a consecințelor nefaste ce-l va avea acesta asupra omenirii. E adevărat. În discursuri, în „memorandum-uri“ el a făcut-o. Dar a tras el oare concluziile acestor convingeri? Nu.

Faptul că îl considera pe Stalin un „a-

sasin" și „tîlhar" nu l-a împiedecat să împartă - tîlhărește - Europa în două, cu el.

În ziua de 10 oct.1944, cu cinci luni înainte de Conferința de la Yalta (febr. '45) el a făcut, la „gura sobei", în biroul lui Stalin, tragicul partaj „procentual" al Europei. O spune - fără rușine - în memoriile sale. Descrie cum, luînd o „fițuică" de hîrtie, a tras o linie verticală cu un creion albastru și a propus zonele de influență: URSS and „others", adică alții: Estonia, Lituania, Letonia 100%; România 90%; Ungaria 50%; Bulgaria 75%; Jugoslavia 50%; Cehoslovacia 50%.

Și cu același cinism, unic în istoria politică a omenirii, Churchill descrie cum Stalin, luînd un creion roșu și surîzînd, a scris „O.K." - adică de acord - fără nici o vorbă, fără nici o altă „formalitate". Și adăugă, bătrînul cinic, că atunci cînd, deschizînd gura, cu ajutorul interpretului, a propus lui Stalin să ardă „fițuica asta", fiindcă este prea cinic modul cum au dispus de soarta a 120 de milioane de oameni, Stalin i-a răspuns „dacă vrei, poți să o ții".

Unde este omul de convingeri, anti-bolșevic? Unde este omul de „viziune profetică"?

Se schimbaseră oare Stalin? Nici de cum, fiindcă tot Churchill, în memoriile sale, povestește cum, în *ajun*, satrapul sovietic îi mărturisise fără jenă că a lichidat vreo 10 milioane de țărani ruși, în 1936 -37.

Ceva mai mult, pentru dosarul Istoriei, țin să precizez că încă de la 30 mai 1944, Churchill insista pentru crearea zonelor de influență rusă în Balcani. Cordell Hull, pe atunci Secretar de Stat american, povestește - în volumul II, pag. 1451 - cum Churchill insista asupra acestor zone, spunînd „că englezii le-au promis rușilor" și cum, la refuzul Departamentului de Stat, Churchill, profitînd că titularul departamentului, Cordell Hull, era în vacanță, a obținut direct de la Roosevelt, ceea ce i-a refuzat C.Hull.

Iată de ce eu mă întreb dacă istoricul

de mîine va mai vedea în Churchill omul profetic și genial de astăzi.

A fi profetic înseamnă a „prevedea" și a acționa în consecință. Prevederea, fără decizie și acțiune, rămîne o frază retorică de politician, o frază de macaronar.

Churchill, datorită relațiilor sale foarte intime cu Roosevelt, putea să schimbe destinul - penibil - al țării sale și soarta Europei. De ce nu au făcut-o? De ce a cedat răsăritul Europei, fără nici o necesitate politică sau militară?

Ca să „salveze drumul Mediteranei și imperiul britanic"? Dar l-a salvat? Ce a devenit Marea Britanie, după Churchill? O putere de mîna a treia de care-și bat joc șeichii arabi? De ce a părăsit pozițiile sale din Orientul Mijlociu?

E adevărat că același Churchill care a dat jumătate din Europa lui Stalin, a încercat să salveze cealaltă jumătate, prin discursul de la Fulton în 1946, și cel de la Zurich din 19 sept. 1947. Dar aceste discursuri sunt mărturisirea eșecurilor politice comise. A încercat să mai salveze ceva din incendiul ce singur l-a provocat.

Un adevărat geniu politic ar fi trebuit să *prevadă* consecințele actelor sale. El, Churchill, ar fi trebuit să-l convingă pe Roosevelt - acel ignorant al Istoriei și Geografiei europene - să nu cedeze jumătate din Europa lui Stalin, fiindcă restul nu e viabil, e mutilat. Un geniu politic nu trebuia să supraliciteze pe Roosevelt în aceste concesiuni tragice și inutile. El este responsabil de crearea condițiunilor de agresiune rusească în Europa și în lume, fiindcă i-a întărit mîna prin cele 120 de mil. de oameni pe care i-a dat lui Stalin, ca pe vremuri pe sclavi.

Un geniu politic trebuia să prevadă că o pace durabilă nu se poate face fără *dreptate*, fără omejie, fără cinste.

Iată de ce Europa mutilată, Europa atinsă mortal în existența ei, nu poate sărbători *centenarul lui Churchill*.

Aromânul

Din veac depărtat, ivindu-se domol,
Și pe culmi de munți tot ținând ocol,
Armănu-a străbătut mîndru prin trecut,
Pururi apărât de-al vremurilor scut.

A pornit din ștraturi de-adîncă istorie;
Spre Latini coboară a lui copilărie.
Pe tulpină dreptă și-nrădăcinată,
Se sprijină coroana-i de secolii încrengată.

Plămadă a trăinicieii, și-a durat destin
Prin furtuni, primejdii, cu gîndul senin.
Putemice împărății s-au tot înșiruit
Peste Aromânul în munți adăpostit.

Bizantini și reți, Bulgari cuceritori
Și Sirbi iscușiți, Turci stăpînitori -
Au fost și-au trecut ! Pe-al timpului hotar
Pieptul le-a ținut Armânul păcurar!

Infrățit cu turma blîndelor oițe,
Neamul cel „Valah“, cu ale lui spițe,
A purtat departe pe marile-ntinsuri
Străvechile porunci și-ale păcii visuri.

Ca pe-a lor odraslă munți-l cunoșteau;
In pajiști și codri voios îl primeau.
El le-a dat numiri după al său grai,
Impodobind cu ele vale, coamă, plai,..

El pururi a păstrat graiul său ciudat,
De limba latină moștenire dat.
In limbi a răspîndit vorbele-i armâne,
Glăsuind de oi, de turme, de stîne...

Negustor de-a fost, Aromânul mare
Pe toți i-a-ntrecut cu-a sa cutezare.
In țări și noroade fruntaș a ajuns;
Cu rîvnă și credință în slujbă s-a pus.

Unii megieși însă, de pizmă stăpîniți,
Cu gînd de răfuială și patimă porniți,
L-au tot inveșmîntat cu numiri urîte,
Dar, i-au jinduit oile cornute.

Și s-au înțeles toți în taină mare:
Graiul să i-l ia, pe el să-l doboare!
Dăinuie și azi nedrepta lor pornire:
Neamul mic și pașnic să-l ducă la zdrobire;

Să-nnăbușe-ncet o limbă, o vrere,
Pe deasupra ei s-aștearnă tăcere!
Armânul cuminte, tras pe înălțime,
Mai înfruntă încă aștă dușmănime

Sus își ține fruntea-n țarcu-i de mioare;
Încă nu-i răpus „la apus de soare“!
Fluierul lui cîntă, prin vînturi s-aude.
Duhu-i se ghicește, chiar cînd el s-ascunde.

Ascultați, voi neamuri, din cei vechi
Balcani:

Unii dintr-ai voștri de ce sunt dușmani
Neamului „Valah“? De ce-l ponegresc,
Ii dărimă ființa, din mers îl opresc?

Curatul adevăr afla-va omenirea
Și va întreba: Unde-i înfrățirea?
Vor răspunde oare că s-au semetît,
Neamul de armân să-l mîne la pierit?

* * *

... Și tu, Aromâne: ridică-ți privirea!
Amintește-ți legea și găsește-ți firea.
Izbăvește-ți chipul de strîmbă cioplire;
Veacul nostru cată a ta primenire!

8.VIII.1970

S. Gârleanu

MRUE
EUROPA și NEAMUL ROMANESC
Via Larga, 11 - Milano (Italy)

Lettera Circolare, foglio supplemento
del Bulletin Européen, aut. Trib. Roma
n. 2840 del 15.12.51 - Ed. Universitas
P. Dragan - Ve - Roma, L.go Chigi, 19